

що встановлення юридичних фактів, правильне вирішення судових справ неможливе без правильної соціальної і моральної оцінки фактичних обставин. Причому це буває не лише в ситуаціях, коли норми права відсилають до норм моралі, але й у багатьох інших випадках» [4, с. 121]. Серед таких випадків він називає й спори про визнання шлюбу недійсним.

Висновки. Припинення шлюбу впливає не тільки на особисті, а й на майнові відносини колишнього подружжя (одного з подружжя, якщо шлюб припиняється не внаслідок розірвання, а внаслідок смерті або оголошення його померлим), а також інших осіб. З припиненням шлюбу перестає діяти законний режим майна подружжя, тобто режим їхньої загальної спільної власності, але за умови, що подружжя розділили спільно нажите в шлюбі майно. Якщо подружжя не розділили спільного майна, то й після розлучення воно продовжує залишатися спільним з відповідним правовим режимом, тому що було придбане під час шлюбу. Саме по собі розлучення без розподілу майна не може перетворити спільну власність подружжя на часткову або на роздільну власність. Проведений аналіз дозволив дійти висновку, що припинення шлюбу є важливим процесом у житті багатьох людей, тому правильне вирішення виникаючих проблем та питань щодо проведення його впливатиме на колишніх подружжів, їхніх неповнолітніх дітей, інших осіб, на майнові і немайнові відносини незалежно від того, яким чином відбулося припинення шлюбу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сімейний кодекс України [Електронний ресурс] . – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>
2. Сімейне право України: підручник / Т. А. Кобзева, В. С. Шапіро – Суми : Сумський державний університет, 2015. – 290 с.
3. Гузь Л.Є., Гузь А.В. Судово–практичний коментар до Сімейного кодексу України. – Х., 2016. – 576 с.
4. Глиняна К.М. Особливості визнання шлюбу недійсним / К. Глиняна // Юридичний вісник. – 2017. – № 2. – С. 109 – 121.

Руденко Ксенія,

студентка 4 курсу

гуманітарно-економічного факультету

Наук.керівник: **Т.К.Захарченко**, к.іст.наук, доцент (БДПУ)

СТАНОВЛЕННЯ ЛЮТЕРАНСЬКОЇ ЦЕРКВИ В ХХ СТ. НА ТЕРЕНАХ УКРАЇНИ: ВІД ЗАНЕПАДУ ДО ВІДРОДЖЕННЯ

Актуальність. Релігія накладає суттєвий відбиток на культурний, освітній та економічний аспект розвитку країни загалом. Повне бачення самобутності України неможливе без усвідомлення усього різноманіття релігійних течій, що історично сформувались на її території. Однією з таких течій є лютеранство, що одержало свою назву від імені основоположника Реформації – Мартіна Лютера. Як течія протестантизму, вона має дві головні особливості: збереження єпископальної організації та принцип

«Державної Церкви». Центральним у лютеранстві є вчення про виправдання самою вірою, що відбувається не посередництвом церковних інститутів, а виключно увіруванням самої людини. Важливим є те, що лютеранство заперечує формальні ознаки приналежності особи до Церкви за національністю або місцем проживання, що було одним з факторів, які сприяли його поширенню. Із здобуттям незалежності лютеранські громади в Україні переживають етап другого відродження, що привертає увагу громадськості і ставить нові питання перед дослідниками, до того ж нагальною проблемою для лютеран на сьогодні є питання про повернення своїх культових споруд, що були втрачені в роки існування СРСР, тому дослідження історії розвитку лютеранської церкви протягом ХХ ст. є актуальним на сьогодні.

Ступінь досліджуваності проблеми. Історіографія даної проблеми в Україні перебуває на стадії початкового розвитку. В радянський період суттєвої розробки в працях науковців ця проблематика не знайшла, через панування матеріалістичного підходу. Переважну більшість робіт цього часу складають роботи з історії сектантства, що мали на меті лише критику релігійної ідеології як такої і насадження атеїзму. Серед сучасних науковців, що в своїх працях займаються розробкою даного питання, слід виділити дослідження В.Любашенко, В.Стеценка, В. Горпинчука, Г.Маринченко, Ю.Котляра та Ю.Калініна. Найчастіше лютеранство розглядають або в комплексі, як одну з течій протестантизму, що набула поширення на українських землях або окремих надто вузький аспект даної проблеми.

Мета і методи дослідження. Мета даного дослідження полягає в систематизуванні відомостей про розвиток лютеранської церкви на території України в ХХ ст., на основі напрацювань сучасних дослідників і висвітленні найбільш загальних тенденцій, що притаманні даному періоду. Під час досліджування були застосовані порівняльно-історичний метод, методи аналізу, синтезу та узагальнення.

Сутність дослідження. Лютеранство є однією з найчисельніших протестантських течій в Україні, що існує із середини XVI ст. і зберігається до сьогодні. Поширення лютеранства відбувалось двома основними хвилями. Перша – це поширення на західноукраїнських землях в XVI ст. шляхом місіонерської діяльності, що займалася поширенням відповідної літератури, сприйняття її вихідцями з шляхетських сімей за кордоном або організації протестантських громад [2, с.420].

В кінці XVIII ст. відбулася «друга хвиля» поширення лютеранства на території України, пов'язана з поселенням німецьких колоністів. Сприятливе політичне середовище призвело до створення розгалуженої релігійної організації. Під час другої хвилі поширення лютеранських громад, воно втрачає свій переважно правобережний характер і розповсюджуються на територію Лівобережжя. Основними осередками лютеран у південно-східному регіоні стають громади в колоніях Мюнхен Харківської губернії, Рорбах, Вормс, Баден, Кассель в Одесі Таврійської губернії та у Києві (з 1765 року) [4, с.236].

Наступна хвиля лютеранства на території України припадає на кінець XIX – першу третину ХХ ст. і пов'язана з поновленням діяльності

лютеранських общин на західноукраїнських землях [2,с.424].

Однак саме на ХХ ст. припадає становлення лютеранської церкви, що має власне українські риси. Розповсюдження лютеранства в Україні в цей період, пов'язане насамперед з такими подіями і процесами як Перша світова війна, поразка національно-визвольного руху й активізація численних громадських організацій. Новоутворені українські лютеранські громади спиралися на значну матеріальну підтримку протестантських об'єднань в Західній Європі.

У 1920–30-х рр. у Галичині діяло найбільше в Східній Європі лютеранське об'єднання – Союз церков євангелічно-аугсбурзького і гелівецького визнання, прямою спадкоємницею якої є Українська Лютеранська Церква. Вона налічувала 25 громад, до якої належали від 10 до 20 тисяч вірян. [4,с.236]

Центром новоутвореної церкви став Станіслав (Івано-Франківськ). Засновником церкви став пастор Т.Ярчук. У лютеранському богослужінні української церкви впроваджувалися елементи східної літургії, всіляко обстоювалася українська обрядовість. Як зазначав сам Т. Ярчук: «Ми тяжіємо до духовного оновлення українського народу на основі Правди Божественної Євангелії». Її громади почали з'являтися також на території Східної України, що була підконтрольна радянській владі, зокрема на Донбасі, де на початок 1925р. діяло 11 лютеранських громад зі 197, що знаходились на території радянської України [1,с.23].

Відповідно ми можемо говорити про те, що початок ХХ ст. став переламним для історії перебування лютеранства в Україні: воно починає позбавлятися таких рис релігії німців-колоністів як: проведення богослужіння за західним обрядом та німецькою мовою, західний літургійний обряд, звернення до світської моралі тощо, та активно набуває рис, характерних для української національної релігії, зокрема мову богослужіння, акцент на власні традиції, а також переплетіння рис характерних для греко-католицької літургії та використання юліанського календаря [6,с.158].

Однак з приходом радянської влади як Німецька євангелічно-лютеранська церква, так і Українська фактично припиняють свою діяльність: громади були закриті, храми зруйновані або знищені, а більшість пасторів – арештовані, після Другої світової війни, як відомо усі німці, що проживали на території України взагалі були виселені до Сибіру або Казахстану.

Так, лише в Північному Причорномор'ї, де в 1928 р. діяло 340 громад з 168. 300 віруючими, до 1938 р. було відправлено до таборів щонайменше – 10. 700 осіб. Якщо в 1924 р. Церква мала 81 пастора, то в 1936 їх залишилося лише 10, а в кінці 1937 вже не було жодного. [5,с.96]

Одним з багатьох прикладів плундрування святинь лютеранських церков за радянських часів є молитвенний будинок у м.Миколаєв. У період 1930–40-і рр. в приміщенні кірхи було влаштовано спортивний зал товариства «Динамо», в якому тренувалися спортсмени. Все, що могло нагадати про релігійне призначення будівлі було винищено. У роки Другої світової війни, деякі з мешканців згадують, що в будівлі все ж іноді проходили молебни для солдатів і офіцерів армії окупантів. Після війни тут

знову діяв спортклуб, де навіть встановлювали ринг і проводили боксерські бої. [5,с.98]

Така ситуація зберігалася протягом усього періоду існування СРСР. Лютеранська церква переживала часи занепаду, лише деякі з вірян продовжували таємно збиратися у домівках, зберігаючи власну віру та церковну традицію.

Новий етап для історії лютеранської церкви в Україні настає одночасно із здобуттям нашою країною незалежності. Крах комуністичного світогляду атеїзму, призвів до відновлення і значного урізноманітнення релігійних конфесій. Починається процес докорінної перебудови державно-церковних відносин, загального зростання рівня релігійності людей. У 1991 році був прийнятий Закон України «Про свободу совісті і релігійні організації», який сприяв розширенню релігійної мережі. [3, с.11]

Сьогодні лютеранство в Україні представлено двома основними конфесіями – це Українська Лютеранська Церква та Німецька Євангелічно-Лютеранська Церква. Протягом останніх років українські лютерани активно працюють над відродженням власної церкви і прагнуть бути орієнтованими на місцеве українське населення з його культурою, мовою та самобутніми традиціями. [6,с.161]

Як Українська Лютеранська Церква, так і Німецька Лютеранська Церква в Україні займаються культурно-освітньою діяльністю, доброчинністю, виступають за єкуменізм. [4, с.237]

Основні висновки. Таким чином, з'явившись в окремих регіонах України за різних обставин лютеранство спідкала однакова доля. За радянських часів воно зазнало чималих втрат, частково було відновлено в роки Другої світової війни і майже повністю знищено по її завершенню. В повоєнні роки лютеранські церкви хоч і зберегли вигляд культових будівель, але використовувалися, зовсім не за призначенням.

Після проголошення Україною незалежності майже всі громади лютеранського віросповідання відновили свою діяльність, збільшилася кількість її послідовників. Сьогодні в Україні розповсюджені дві основні конфесії: Німецька Євангелічно-Лютеранська Церква та Українська Лютеранська Церква. Якщо до першої належать в основному нащадки етнічних німців, які мешкали переважно на Півдні України, то друга об'єднала навколо себе значну кількість українців і є нашим духовним національним феноменом: нашарування різних традицій християнства, відтворює власний, не подібний до всього протестантського світу тип сучасної лютеранської церкви. Отже, лютеранство посідає своє чільне місце у поліконфесійній мережі України як одна з найбільших протестантських течій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Інформаційний звіт Держкомрелігій за 2000 рік «Про стан і тенденції розвитку релігійної ситуації та державно-церковних відносин в Україні» (Витяг) // Людина і світ. – 2001. – № 2-3. – с. 36.
2. Кислюк К. Релігієзнавство / К. Кислюк, О. Кучер. – К.: Кондор, 2004. – 646с.
3. Колодний А. М. Основи релігієзнавства. Курс лекцій. – Дрогобич,

2006.

4. Любащенко В.І. Лютеранство// Енциклопедія історії України: Т.6: Ла-Мі / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – К.: В-во "Наукова думка", 2009. – 790 с.

5. Маринченко Г. М. Загальний аналіз стану лютеранських церков Південної України в повоєнний період / Г. М. Маринченко // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. – 2014. – № 3.37. – С. 96-101

6. Скибенко П. І. Українська Лютеранська Церква як феномен українського духовного життя / П. І. Скибенко // Наука. Релігія. Суспільство. – № 4. – С. 156-161

Дар'я Сальнікова,

студентка 7 курсу
Гуманітарно-економічний
факультет

Наук.керівник: **Ю.Ю.Королевська**, ст. викладач (БДПУ)

ФОРМУВАННЯ ОБРАЗУ «НОВОЇ ЖІНКИ» В УСРР (1920-1930 рр.)

Актуальність. Наразі особливої актуальності набуває питання вивчення ролі жінки в радянському суспільстві у 1920-1930-і рр., адже цей історичний період характеризується переосмисленням жіночого питання та ролі жінки в суспільному та державному житті. У цей час відбувається становлення жінки на рівні з чоловіками у професійній сфері, жінка отримує права голосу. Незважаючи на становлення тоталітарного режиму, відбувалось розширення жіночих прав, переосмислення жіночої ролі в суспільстві на, що впливав НЕП та індустралізація. Вивчення історії радянської жінки у 1920-і рр. дозволить не тільки довідатись про ті зміни, які зазнала жіноча стать в умовах розбудови радянської держави, але й провести паралелі із життям тогочасної та сучасної жінки.

Ступінь досліджуваності проблеми. Історіографія проблеми дослідження представлена рядом праць, що розкривали суть «нової жінки», але не вказували причини створення такого ідеалу. До таких наукових праць можна віднести А.Болдіна, В. Гуцул, Ф. Ковальов, В. Морской, А. Нанкіна та ін. Хоча треба зазначити, що автори здебільшого подавали агітаційну інформацію в ЗМІ, а не розглядали причини та сам процес. Натомість пострадянські дослідники М.Богачевська-Хомяк, О.Лабур, Ю.Терещенко вказували на значення та процес створення ідеалу «нової жінки».

Методи і мета дослідження – проаналізувати процес формування образу «нової жінки» в УСРР в 1920-1930-ті рр. Під час роботи були використані такі методи дослідження, як порівняльно-історичний, проблемно-пошуковий.

Сутність дослідження. З розвитком «жіночої історії» та гендерних досліджень дедалі більшу увагу дослідники починають приділяти особливостям гендерного укладу радянського суспільства. Радянська влада визначала соціальні ролі та сфери застосування активності жінок,